

29 січня

«На Аскольдовій могилі поховали їх...»

ІНФОРМАЦІЙНА БЕСІДА

До Дня пам'яті героїв Крут

29 січня виповнюється 91 рік від бою під Крутами – одного з героїчних епізодів української історії ХХ століття.

Бій на залізничній станції Крути (під Києвом) відбувся 29 січня 1918 року. В бою зійшлися молоді українські солдати і більшовики групи Муравйова, що йшли на Київ. Основну частину українського загону становили курсанти Юнацької Військової школи імені Богдана Хмельницького і Студентська сотня помічного куреня Січових Стрільців. Загальна кількість оборонців Крут становила до 600 бійців. Військо комуністичного агресора нараховувало близько 6 тисяч вояків.

Перед українськими солдатами стояло завдання: протриматися день і затримати більшовицьку орду. Незважаючи на тотальну перевагу ворога, українці виконали наказ. Протягом всього дня вони тримали позиції, а увечері організовано відступили до станції, повантажилися на потяг і вирушили до Києва – розганяти більшовицький заколот на заводі "Арсенал".

Під час нічого відходу невеликий український підрозділ збився з дороги (відхід відбувався в нічній темряві) і випадково наскочив на більшовиків. 28 з 35 хлопців загинули – комуністи закололи їх багнетами. Загальні втрати української сторони склали 300 осіб – половину всього загону. Втрати більшовиків, за оцінками експертів, складають до 2 тисяч. Вражаюча перевага українців пояснюється не тільки силою їхнього духу, а ще й вигідним розташуванням їхніх позицій.

Загиблих оборонців Крут поховали на Аскольдовій могилі в Києві. Ще сучасники зробили з тих молодих українських солдатів бідних беззбройних студентиків", а бій під Крутами виставили таким собі "побиттям немовлят". З тих пір було написано не один десяток жалісних віршів і виголошено, мабуть, не одну тисячу пафосних промов. Пролиту кров героїв оті "жальники" намагалися розбавити власними слізьми. Та не спромоглися. Лицарський дух української нації раз по раз перемагає їх, як життя перемагає смерть.

Чи не найкраще передав дух крутянського героїзму український поет Олег Ольжич в одному зі своїх віршів, написаному 12-ма роками пізніше:

*Знов вітри над землею, вітри
І блакить, і розриви, і дим
Сонну землю черкає згори
Смерть черкає крилом голубим.
Ширше груди! Повніше серця!
(Бо згориш від чекання, згориш!)
Чи була коли днина, як ця,
І дівочі уста принадніш?!
О, ця днина, як п'яне вино!
О, ця смерть, як холодна блакить!
Як велично, що нам не дано
До тридцятого року дожить!*